

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

RACIONĀLA PAŠVALDĪBA

Skanstes ielā 50, Rīgā, LV-1013
Tālrunis: +371 67017500
E-pasts: lrvk@lrvk.gov.lv
Mājas lapa: www.lrvk.gov.lv
FB, Twitter: @VKontrole

Valērijs Stūris

*Politikas plānošanas projektu un
analīzes procesu vadītājs*

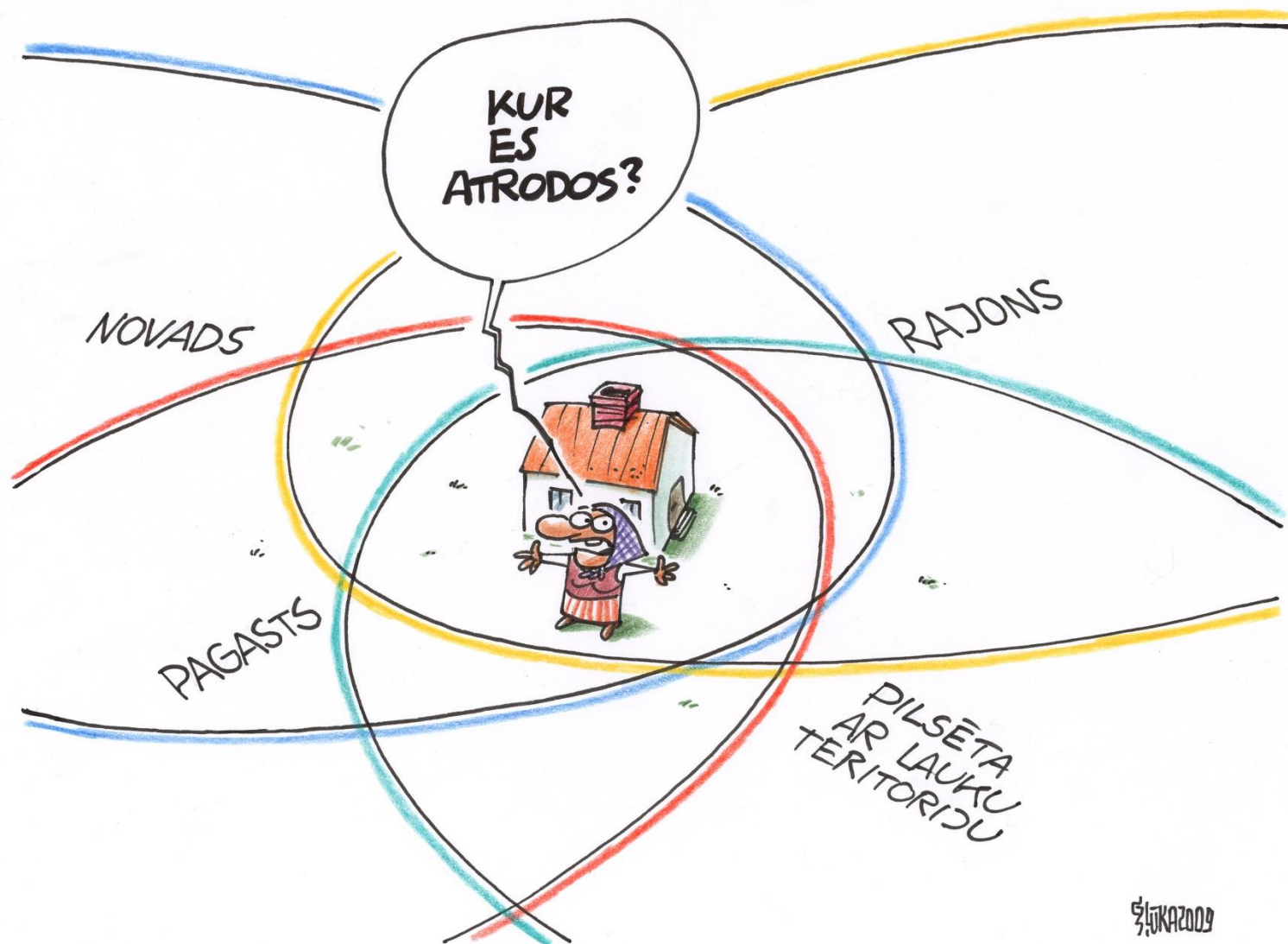

KĀPĒC PAŠVALDĪBAS?

*«... no tā, kādas būs mūsu pašvaldību
iestādes, kādi būs mūsu pagasti, no tā arī
atkarājas, kāda būs mūsu valsts. Ja
pagasti būs stipri, stipra būs mūsu valsts,
ja pagastos būs slikta iekārta, tad arī
valsts būs vāja...»*

Francis Trasūns

Cilvēks ir apmulsis reformu dažādībā...

ŠUKA2009

...,bet pašvaldībām ir zudis to misijas tvērumš.

VALSTS KONTROLES IECERE

1 *Apkopot jau veikto revīziju atziņas*

2 *Aicināt izpildvaru uz diskusiju, gūstot lielāku atdevi no revīziju pierādījumiem*

3 *Piedāvāt zināšanās balstītus risinājumus*

4 *Attīstīt jaunu komunikācijas veidu – diskusiju ziņojumus*

5 *Pateikt vairāk nekā to pieļauj audita standarti*

6 *Pielāgot «Konsultējies vispirms!» principu mūsu īpatnībām*

Izaicinājumi

*Pašvaldības ir viens no **demokrātijas balstiem**, kas nevar pastāvēt atsevišķi no centrālās valdības, no vienota tiesiskā un ekonomiskā ietvara.*

Centrālās valdības mērķis ir īstenot vienotu valsts reģionālo politiku, bet iedzīvotāju vēlmes un pašvaldību rocība tās apmierināt būtiski atšķiras.

Vai šim izaicinājumam ir jēgpilni risinājumi?

Valsts var bez pašvaldībām, bet pašvaldības nevar bez valsts

Paradoksāla situācija

- 1) *Jo vairāk pašvaldības pilda valsts deleģētās funkcijas, jo vairāk tās attālinās no iedzīvotāju vajadzībām...*
- 2) *...iedzīvotāju vēlmes un prasības visbiežāk pārsniedz finanšu iespējas, kuras tie paši spēj nodrošināt...*
- 3) *...jo lielākas ir prasības, jo vairāk tiek pārdalīts, jo lielāka nepieciešamība uzraudzīt resursu izmantošanas lietderību.*

Kādas ir sekas?

- *Politiskās ambīcijas ne vienmēr sakrīt ar iespējām.*
- *Palielinās atšķirības starp pašvaldībām, liedzot īstenot vienotu valsts reģionālo politiku.*
- *Iedzīvotāji ir neapmierināti, pašvaldības nenodrošina ierastos pakalpojumus, iedzīvotāju skaits attālākās pašvaldības sarūk.*

Pašvaldības skaitļos

119 – tik
*pašvaldību ir
Latvijā
(2017.g.)*

619 – tik
*reizes lielākajā
pašvaldībā ir
vairāk
iedzīvotāju
nekā mazākajā*

2.39 mlrd.
*euro – tik lieli
bija visu
pašvaldību
budžeta
izdevumi
2016.g.*

Pašvaldības skaitļos

94747 – tik personu
*ir nodarbinātas
pašvaldībās un to
kontrolētajās
kapitālsabiedrībās,
2017.g. I cet.*

1,67 cilvē./km²–
*tāds ir zemākais
iedzīvotāju blīvums
pašvaldībā
2016.gadā*

PIEEJA SAPRATNES GŪŠANAI?

Ārējās un iekšējās vides apsvērumi

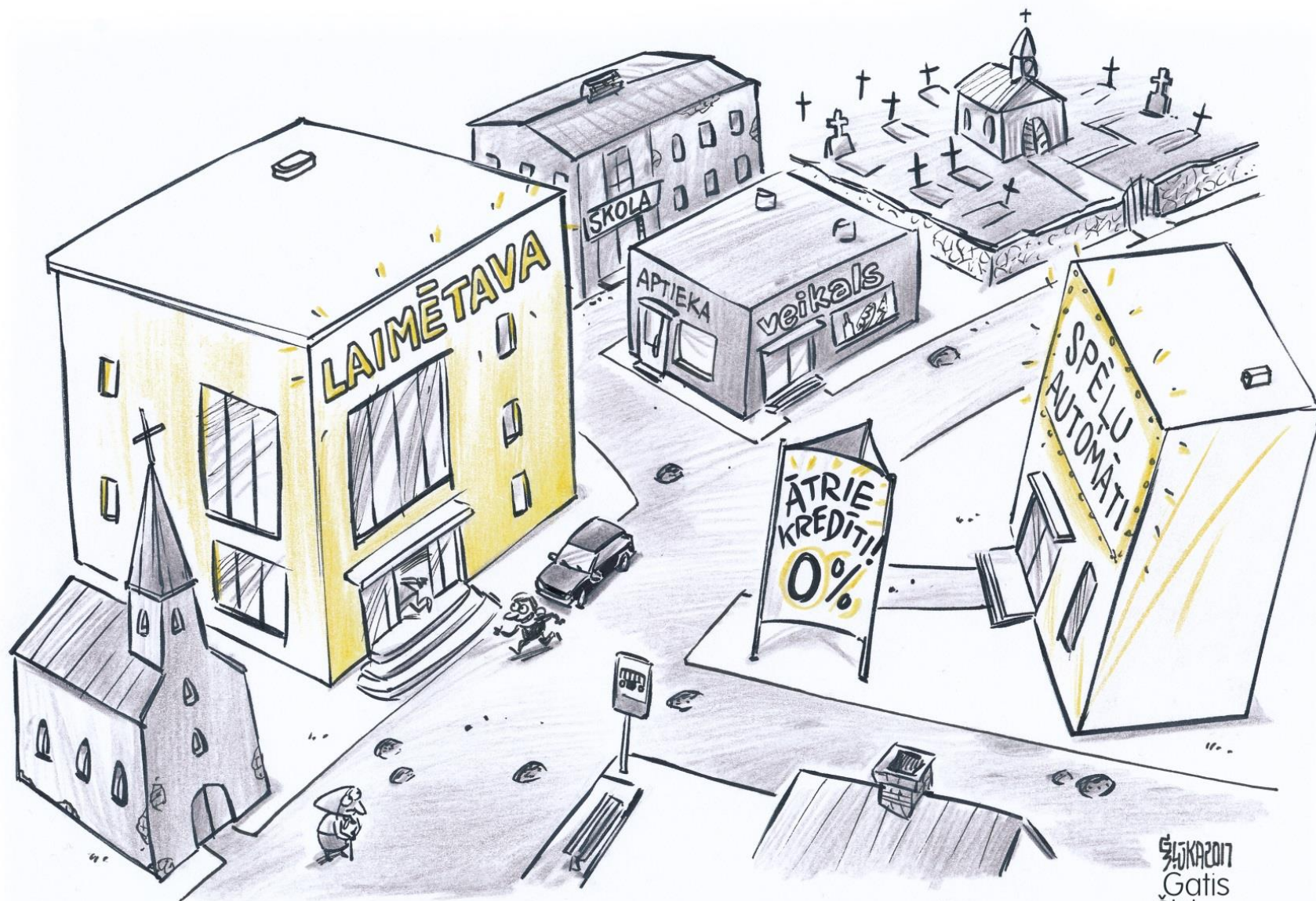
Aktīvs tirgus var būt pietiekams, lai spētu nodrošināt labumus iedzīvotājiem un attīstību pašvaldībai, savukārt neaktīvs tirgus, bez ārējas motivācijas, nespēj nodrošināt attīstību

(ekonomiskā vide)

Pašvaldības iedzīvotāju un vadības redzējums par sociālekonomisko attīstību un ilgtspēju var būt dažāds – lielāka ticība tirgus mehānismiem vai lielāka ticība valsts palīdzībai.

(dominējošās vērtības)

PARASTA LATVIJAS MAZPILSĒTA

Gatis Šļūka
Gatis
Šļūka

Modeļa izpausme Latvijā

Lielpašvaldības

Lielākas, finansiāli patstāvīgākas pašvaldības vairāk deleģētu funkciju, pietiekams resursu apjoms, lai īstenotu lokālās politiskās un ekonomiskās ambīcijas

Dzīvestila pašvaldības

Apmierinām savu iedzīvotāju aktuālās ikdienas vajadzības, faktiski teritoriāli organizēta «sociālās uzņēmējdarbības» forma, kas strādā sabiedriskā labuma vārdā

Kā ārējie un iekšējie faktori ietekmē pašvaldību darbību

Attīstības procesu diktētie ārējā vides apstākļi pašvaldībās

**Pašvaldību institucionālā
uzbūve**

**Plānošanas atbilstība
finanšu iespējām**

**Lietderīgi un efektīvi
pakalpojumi**

Iedzīvotāju noskaņojums, kas veido iekšējo vidi pašvaldībās

RISINĀJUMU PIEDĀVĀJUMS

Sistēmisks redzējums

Stratēģiskā nepieciešamība

Konceptuāli vienota pieeja, konsekventi, atsakoties no pagaidu īslaicīgiem risinājumiem

Risinājums

Noteikt ilgtermiņa pašvaldību sistēmas attīstības strukturālo politiku, lai izveidotu ekonomiski līdzvērtīgas un uz pašizaugsmi orientētas pašvaldības, kur tas iespējams.

Ierobežotu resursu gadījumā izveidot kombinētās pašvaldības

Labāk mazāk, bet labāk

Stratēģiskā nepieciešamība

Reāli izvērtēt savas iespējas, lai nodrošinātu jēgpilnu teritoriālās attīstības plānošanas sasaisti ar savām budžeta iespējām, samazinot atkarību no valdības iejaukšanās.

Risinājumi

Samazināt normatīvo regulējumu, pārskatot Teritorijas attīstības plānošanas likuma normas

Ieviest pilnvērtīgu institūcijas vadības procesa un rīcībpolitikas plānošanu pašvaldībās, kuras to spēj.

Tuvāk cilvēkam

Stratēģiskā nepieciešamība

Iedzīvotāji vēlas iespēju izsekot saviem resursiem, pārlicināties par to izmantošanas efektivitāti un atbildību

Risinājumi

Nodrošināt pakalpojumu sniegšana izmaksu noteikšanu un vadības grāmatvedību.

*Maksimāli tuvināt pašvaldības valsts tiešās pārvaldes institūciju **pārvaldes standartiem**, izveidojot vienotu valsts pārvaldes sistēmu.*

Kāds ir sagaidāmais rezultāts?

- Ir izveidots **viens pašvaldību līmenis**, pašvaldību un reģionālās attīstība politikas ir kopīgas.
- Var veidot **kombinētās pašvaldības**, lai nodrošinātu konkrētus pakalpojumus iedzīvotājiem, darbu organizējot vienkāršotu un unificētu procedūru veidā, zemas birokrātijas apstākļos, ievērojot sociālās atbildības izaicinājumus.
- Vienkāršota, **vienota attīstības plānošanas sistēma**, samazinot dokumentu skaitu
- **Vienoti pārvaldības standarti**, grāmatvedības vadības un uzskaites principi un pieejas

PALDIES PAR UZMANĪBU!